

Terugblik, verslag en Q&A GOO special 'Hoe beschermen we onze drinkwaterbronnen?' (26 november 2024)

In de online GOO-special 'Hoe beschermen we onze drinkwaterbronnen?' op 26 november 2024 zijn de provinciale regels voor grondwaterbescherming toegelicht en is besproken hoe de Gelderse overheden kunnen samenwerken om de drinkwaterbronnen beter te beschermen.

Aanleiding en doel van de special

De kwaliteit van het grondwater waarvan het drinkwater wordt gemaakt, staat onder druk. Ondanks de regelgeving in de Omgevingsverordening Gelderland (POV), en ondanks vrijwillige maatregelen, zitten er schadelijke stoffen in het grondwater. Soms zelfs boven de norm. Ter bescherming van het grondwater in de beschermings- en reserveringsgebieden geldt voor bepaalde activiteiten een vergunnings- of meldingsplicht. Aanleiding voor deze special is dat de provincie weinig meldingen en vergunningaanvragen ontvangt voor deze gebieden. De special is bedoeld om met gemeenten, omgevingsdiensten te bespreken hoe zij kunnen helpen bij het verhogen van het aantal meldingen. Hiervoor is het belangrijk om te weten waar de regelgeving staat en hoe er gemeld of aangevraagd kan worden.

Presentaties

Saskia van Miltenburg (Vitens) en Guido van Thiel (Provincie Gelderland) belichten in hun presentaties het belang van drinkwaterbescherming en de provinciale regels daarvoor. Bekijk de [presentatie van Saskia van Miltenburg](#) en de [presentatie van Guido van Thiel](#).

Belang van bescherming grondwater voor drinkwater, Saskia van Miltenburg (Vitens)

Gelderland telt 40 grondwaterwinningen voor de drinkwaterproductie. Deze winningen staan onder druk: de vraag neemt toe, er is meer verontreiniging en ook klimaatverandering heeft invloed.

De kwaliteitsnormen voor drinkwater zijn strenger dan voor flessenwater. Het grondwater voldoet aan de normen voor drinkwater, maar de kwaliteit gaat achteruit. De vraag is hoelang het grondwater nog toereikend is als enige bron voor drinkwater in Gelderland.

De ambitie van 100.000 extra woningen in Gelderland betekent een behoefte aan extra water van 10 miljoen m³ per jaar. De huidige winningen zijn mogelijk niet voldoende voor deze extra vraag. Vitens en de provincie zijn daarom aan het onderzoeken hoe en waar een nieuwe winning kan worden ontwikkeld. Ondertussen moeten de bestaande winningen goed worden beschermd. Geen enkele winning kan worden gemist.

Bescherming van de drinkwatervoorraden is een gezamenlijk belang. Daarom roept Saskia gemeenten op om bij nieuwbouwplannen van woningen en bedrijven contact op te nemen met de Omgevingsmanagers van Vitens. Zodat zij kunnen meedenken met de inrichting van nieuwbouwgebieden.

Als toezichthouders van gemeenten of omgevingsdiensten een verboden, vergunningplichtige of meldingsplichtige activiteit in een beschermingsgebied vermoeden, is de Provincie Gelderland hiervoor het eerste aanspreekpunt. De Omgevingsmanagers van Vitens ontvangen daarvan graag ook een signaal. Alle relevante contactgegevens zijn te vinden op pagina 4 van dit document.

Regels grondwaterbescherming Omgevingsverordening Gelderland, Guido van Thiel (Provincie Gelderland)

De provincie stelt als bevoegd gezag regels om ervoor te zorgen dat de drinkwaterbronnen schoon worden/blijven (zie ook de [leesvriendelijke versie van de regels voor grondwaterbescherming van de POV](#)).

De Omgevingsverordening Gelderland wijst voor bescherming van bestaande drinkwaterwinningen verschillende zones aan, afhankelijk van de afstand tot de pompputten:

- waterwingebieden

- grondwaterbeschermingsgebieden
- koude-warmteopslagvrije zones
- boringvrije zones
- intrekgebieden

Voor toekomstige waterwinningen heeft de provincie in de POV de drinkwaterreserveringsgebieden aangewezen. Zie voor de ligging van al deze gebieden de [kaart van waterwin-, grondwaterbeschermings-, intrek- en drinkwaterreserveringsgebieden](#).

Voor elk zone gelden specifieke beschermingsregels. De regels voor deze zones staan in hoofdstuk 4 van de POV. De POV benoemt per zone de activiteiten die daar verboden zijn en de activiteiten waarvoor een vergunning of melding verplicht is. Vergunningaanvragen en meldingen worden ingediend bij het Provincieloket.

De POV kent een specifieke zorgplicht (artikel 4.16 van de POV): activiteiten met nadelige gevolgen voor de kwaliteit van het grondwater moeten in deze zones worden vermeden en eventuele gevolgen voor de grondwaterkwaliteit moeten zo mogelijk worden voorkomen of ongedaan worden gemaakt. De plicht houdt in dat Gedeputeerde Staten en de directeur van het drinkwaterbedrijf op de hoogte moeten worden gesteld als nadelige gevolgen voor de kwaliteit van het grondwater zich voordoen of dreigen voor te doen. In de praktijk kan men hiervoor het Provincieloket en de omgevingsmanagers van Vitens informeren. In de POV staan activiteiten per zone die geheel verboden zijn, of verboden zonder vergunning of zonder melding.

Casus Werken met Omgevingsverordening Gelderland

Na de presentaties gaan de deelnemers in break-outrooms aan de slag met twee cases, om te ervaren welke stappen initiatiefnemers doorlopen bij de 'vergunningencheck' en inzicht te krijgen in de activiteiten waarvoor regels gelden in grondwaterbeschermingsgebieden.

Casus deel 1: Werkzaamheden in beschermingsgebieden voor grondwater

Via het Omgevingsloket doorlopen deelnemers een vergunningencheck voor een nieuw te bouwen woning op een adres in een grondwaterbeschermingsgebied in Nijmegen. De opdracht bestaat uit het selecteren van werkzaamheden die relevant zijn voor grondwaterbescherming, het identificeren van drie risicovolle activiteiten en het vinden van de bijbehorende regels.

Het delen van ervaringen wordt ingeleid met de vraag: Het ging om activiteiten die belangrijk zijn voor bescherming grondwater. Waaraan twijfelden jullie?

Niet alle groepen is het gelukt om de opdracht af te ronden; sommigen ervaren complexiteit van het Omgevingsloket. Groepen die wel tot resultaat komen hebben drie werkzaamheden geselecteerd met hoog risico. Zij vinden het handig dat je via de kaart direct op 'provincie' kunt klikken. Anderen ontdekken dat ze regenwaterlozing aanvankelijk niet als risicovol zien, maar komen na het nalezen van de voorwaarden tot nieuwe inzichten.

De check via de lijst van 285 werkzaamheden lijkt tijdrovend. Dit roept vragen op over de praktijk: zullen initiatiefnemers dit doorlopen en hebben ze genoeg kennis om dit goed te doen?

Guido licht toe dat het meldingsformulier met een vragensysteem werkt, dat verduidelijkt wat je activiteit precies inhoudt en hoe je verontreiniging voorkomt. Je hoeft daarvoor niet de 285 activiteiten te doorlopen.

Casus deel 2: Opzoeken maximale boordiepte en meldingsplicht

Bij deze casus wordt aan de deelnemers gevraagd om na te gaan of een grondboring van 15 meter diep is toegestaan en of hiervoor een melding bij het Provincieloket vereist is. Hierbij wordt het tabblad 'Regels op kaart' gebruikt om te onderzoeken tot welke diepte boren verboden is in verband met bescherming van de afdichtende bodemlaag boven de drinkwaterwinning. De resultaten worden plenair besproken.

Guido vertelt wat de uitkomst had moeten zijn. De bedoeling was dat je in de provinciale vragenboom terecht zou komen. Niet alle deelnemers slagen erin de opdracht uit te voeren, sommigen vinden het

Omgevingsloket te ingewikkeld. Mogelijk is er behoefte aan een bijeenkomst om te leren hoe het Omgevingsloket te gebruiken.

De boring vindt plaats in een boringvrije zone. In deze zone is het boren boven (of 'tot' de diepte van) de beschermende bodemlaag niet verboden, maar voor boringen dieper dan 3 meter geldt wel een provinciale meldingsplicht. En dat is het geval in deze casus.

De deelnemers signaleren dat bij de kaart vermeld is 'Neem contact op met gemeente'. Guido licht toe dat de provincie hier graag wil opnemen 'Neem contact op met het Provincieloket', maar dat het Omgevingsloket dit nog niet toelaat.

Bij een bodemenergiesysteem in een grondwaterbeschermingszone zou je, naast een de melding op grond van het Besluit activiteiten leefomgeving, ook bij het meldingsformulier op grond van de POV moeten uitkomen. Dit zijn twee verschillende formulieren. Aandachtspunt is om de indieners van meldingen hierover te informeren.

Gesprek over samenwerking rondom grondwaterbescherming

In het slotgesprek staat de vraag centraal wat gemeenten en omgevingsdiensten kunnen doen als zij via meldingen of vergunningaanvragen geïnformeerd worden over (mogelijk) risicovolle activiteiten in grondwaterbeschermingszones.

De deelnemers geven aan dat de omgevingsdiensten en gemeente niet een (ingewikkelde) vergunningencheck in het kader van de POV kunnen uitvoeren. Dat is een provinciale taak.

Wel willen gemeenten en omgevingsdiensten voor aanvragen/meldingen van mogelijk risicovolle activiteiten binnen de grondwaterbeschermingszones de volgende stappen doorlopen:

1. Checken in het Omgevingsloket of een melding/aanvraag bij de provincie is gedaan. Het gaat om een procescheck. Als er een melding/aanvraag naar de provincie moet, wordt de inhoudelijke check door de provincie gedaan.

Toelichting: Gemeenten en omgevingsdiensten (als zijnde de 'behandeldienst') kunnen in het Omgevingsloket voor een locatie opzoeken of andere organisaties ook een verzoek hebben ontvangen. Zie [Vergunningaanvragen en meldingen ontvangen uit het Omgevingsloket \(IPL0.nl\)](#).

2. Als er geen melding/aanvraag bij de provincie is gedaan, terwijl dit wel verplicht is:
  - a. De initiatiefnemer informeren over de provinciale regels en verwijzen naar het Omgevingsloket: [Home - Omgevingsloket \(overheid.nl\)](#);
  - b. De provincie informeren via het Provincieloket. Dat kan via een meldingsformulier van het Provincieloket: [Melding \(gelderland.nl\)](#).

Geconcludeerd wordt dat het goed is om deze stappen vast te leggen in werkafspraken. Het is goed om ook de waterschappen bij de werkafspraken te betrekken, want zij ontvangen mogelijk aanvragen en meldingen voor grondwateronttrekkingen in grondwaterbeschermingszones en drinkwaterreserveringsgebieden.

Annelies de Graaf, coördinator van het GOO, zal dit meenemen in een traject dat nu loopt binnen het GOO. Daarin worden werkafspraken voorbereid tussen omgevingsdiensten, gemeenten, waterschappen en de provincie voor meldingen en vergunningaanvragen voor activiteiten die een relatie (kunnen) hebben met grondwaterverontreiniging.

Marion kondigt aan dat er in het voorjaar van 2025 een vervolg-special wordt georganiseerd over zorgplichten met het oog op de drinkwaterbescherming. De uitnodiging hiervoor zal aan de deelnemers aan de special op 26 november 2024 worden gemaïld maar ook breder worden gedeeld.

Contactgegevens

Provincie Gelderland:

- Provincieloket: tel.: 026 359 99 99 en via webformulier: [Melding \(gelderland.nl\)](https://melding.gelderland.nl)

Omgevingsmanagers Vitens:

- Regio Vallei en Veluwe: erinke.siegersma@vitens.nl
- Regio Rivierland: marijn.vandenbergh@vitens.nl
- Regio Rijn en IJssel: saskia.vanmilttenburg@vitens.nl

Vragen en antwoorden

Welk meldingsformulier gebruiken voor activiteiten binnen grondwaterbeschermingszones?

Antwoord: Het meldingsformulier van het Omgevingsloket.

Voor de grondwaterbedreigende activiteiten in Gelderland moet (bij het doen van een aanvraag zonder voorafgaande vergunningcheck) in de lijst van activiteiten gekozen worden voor: “activiteiten in beschermingsgebieden grondwater – Melding”.

In het geval van een aanvraag om een omgevingsvergunning moet worden gekozen voor: “activiteiten in beschermingsgebieden grondwater – Aanvraag vergunning”.

Nadere informatie hieromtrent is ook terug te vinden op:

<https://www.gelderland.nl/vergunningen/werkzaamheden-in-beschermingsgebied-grondwater>.

Wie is juridisch aansprakelijk als er iets verkeerd wordt ingevuld?

Antwoord: Dat hangt er vanaf. Als je als initiatiefnemer een andere partij gemachtigd hebt, kan een eventuele aansprakelijkheid mogelijk worden doorgelegd naar die partij.

Als we contact opnemen met Vitens, wat is dan de rol van de provincie nog?

Antwoord: Provincie Gelderland is eerste aanspreekpunt voor risicovolle activiteiten in de grondwaterbeschermingszones. Meedenken bij nieuwbouwplannen vanuit Vitens is wel wenselijk.

Waarom zijn de voorschriften voor het boren van belang?

Antwoord: Boringen kunnen de beschermende slecht doorlatende lagen beschadigen die boven het watervoerende pakket waaruit drinkwater wordt gewonnen zijn gelegen.

Grond roeren; wat als dat al eens gebeurd is op een locatie, mag het daar dan doorgaan/herhaald worden?

Antwoord: De meldingsplicht is afhankelijk van de diepte van het grondroeren, en is niet afhankelijk van eventueel eerder graafwerk op een locatie. Bij (op)nieuw grond roeren moet je dus rekening houden met dieptes, en dan eventueel melden afhankelijk van de diepte.

Het lozen van regenwater gaat sowieso dieper dan 3 meter. Is er dan een meldingsplicht?

Antwoord: Lozen is een aparte activiteit. Dan kom je in andere vragenbomen terecht. Het kan zijn dat het niet mag. Als het wel mag is het meldingsplichtig. Houd in de gaten naar welk bevoegd gezag dit eventueel moet worden doorgestuurd. Dat geldt als de melding verkeerd geadresseerd is. Aanvullend moet je ook de initiatiefnemer op de hoogte stellen.

Wat is de status van drinkwaterreserveringsgebieden?

Antwoord: Deze gebieden zijn aangewezen in de Omgevingsverordening Gelderland. De inhoud van de regels is anders dan bij de andere zones, maar de status is gelijk.

Waar liggen de drinkwaterreserveringsgebieden?

Antwoord: Dat is divers: soms grenzen ze aan de grondwaterbeschermingsgebieden (als mogelijke uitbreiding van een bestaande winning wordt voorzien), soms betreft het nieuwe gebieden (als een nieuwe winning wordt voorzien).

Waar moet een monitoringsplan van een wadi aan voldoen voor afstromend hemelwater? welke stoffen analyseren, hoe vaak, wanneer ingrijpmaatstaf etc.?

Antwoord: het opstellen van een monitoringsplan is maatwerk, afhankelijk van de locatie. Het plan graag opstellen in samenwerking met een van de toezichthouders van provincie Gelderland.

Is drinkwaterreservering tijdelijk? Wat als die claim ophoudt, omdat er op termijn geen gebruik van wordt gemaakt?

Antwoord: Een deel van de reserveringsgebieden zal worden omgezet in een waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied of boringvrije zone. Voor de gebieden die niet worden omgezet vervallen op termijn de regels uit de Omgevingsverordening die specifiek voor deze gebieden gelden.

Kijkt de provincie ook integraal? Bijvoorbeeld wel graven (afkoppelen hemelwater) wat ook een vermindering van belasting geeft en misschien wel meer effect heeft dan niet diep graven (in diepe zandlagen en bij grondwaterstanden dieper dan 20 m t.o.v. maaiveld)

Antwoord: Ja, de provincie kijkt integraal.

Mogelijk komen er weinig meldingen binnen omdat er niet doorgeklikt wordt onder 'provincie'. Hoe weet een melder of het nodig is om hier op door te klikken?

Antwoord: Dat staat in het Omgevingsloket. Voorschriften zijn te achterhalen via Omgevingsloket en staan in de Omgevingsverordening Gelderland. Bij twijfel kunnen de melders contact opnemen met het Provincieloket.

Staan de doelvoorschriften ook in een algemene lijst, of kun je deze alleen inzien tijdens het doen van een melding? Dat eerste zou makkelijk zijn als we vragen krijgen.

Antwoord: Ze staan in het document 'Inhoud meldingsformulier grondwaterbescherming'. Deze is aan de deelnemers toegestuurd ter voorbereiding op de special op 26 november 2024 en is via [deze link](#) te vinden.

Kunnen overheden elkaars meldingen zien?

Antwoord: Ja, gemeenten en omgevingsdiensten (als zijnde de 'behandeldienst') kunnen voor een bepaalde locatie opzoeken of andere organisaties ook een verzoek hebben ontvangen. Zie hierna de uitleg op IPLO.nl.

IPLO-pagina [Vergunningaanvragen en meldingen ontvangen uit het Omgevingsloket | IPLO.nl](#) (onder '5. Zoeken naar ingediende verzoeken (gerelateerde verzoeken)'):

Voor de behandeling van een verzoek kan het relevant zijn om te weten welke verzoeken eerder zijn ingediend op dezelfde locatie. Ook kan het interessant zijn om te zien welke verzoeken mogelijk bij een ander bevoegd gezag zijn ingediend in een bepaald gebied, en met welke activiteiten.

Als bevoegd gezag of behandeldienst kunt u **alle** verzoeken op een bepaalde locatie opzoeken, zodat u kunt zien of andere organisaties ook een verzoek hebben ontvangen.

U kunt alle verzoeken opvragen die in een gebied zijn ingediend, waarvan de projectlocatie overlapt met de opgegeven locatie. Ook kunt u zoeken op verzoeknummer. Het systeem gebruikt dan de locatie van dat verzoek om te zoeken. Het is ook mogelijk om te filteren op periode en op (sub)activiteit.

Bij het opvragen ontvangt u per verzoek de volgende informatie:

- verzoeknummer
- type verzoek (bijvoorbeeld: vergunningplicht)
- doel verzoek (bijvoorbeeld: conceptverzoek of definitief)
- indiendatum/tijd
- locatie
- activiteiten
- het bevoegd gezag dat verantwoordelijk is voor de afhandeling
- eventueel de behandeldienst